

**KAFEİN FARMAKOPE ANALİZİ,
ELDE EDİLİŞİ &
KOLORİMETRİK MİKTAR
TAYİNİ**

FARMAKOPE ANALİZİ

Farmakope analizleri, **eczacılıkta kullanılan etken veya yardımcı maddelerin, drogların** farmakopeye uygunluğunun belirlenmesi için yapılan deneylerdir

Hangi farmakope esas alınacaksa onda belirtilen analizler yapılır ve uygun olup olmadığı değerlendirilir

COFFEINUM

(TF 1974)

1,3,7- trimetilksantin

ÖZELLİKLER

- ✓ Beyaz
- ✓ Kristal yapıda
- ✓ Acı

ÇALIŞMANIN BÖLÜMLERİ

Özellikler

Eriyebilme

Tanıma reaksiyonları

Reaksiyon

Yabancı alkaloitler

ERİYEBİLME

SU

ETANOL

ETER

KLOROFORM

TANIMA REAKSİYONU A -MÜREKSİT DENEYİ-

Kafein + HCl + KClO₃

Su banyosunda kuruluğa
kadar uęurulur

Kapsül NH₃ buharına tutulur

**ERGUVAŒI
RENK**

Alkali ilavesiyle renk kaybolur

TANIMA REAKSİYONU

B

Sudaki soğukta doymuş
çözeltisi

+ tannik asit R' nin
sudaki %10 a/h' lik
çözeltisi

BEYAZ ÇÖKELEK

TANIMA REAKSİYONU

C

Sudaki soğukta doymuş
çözeltisi iyot TS ile
çökelek vermez

Dilüe HCl ilavesi ile (enol
formuna dönüşür)
kahverengi bir çökelek verir

Bu çökelek NaOH fazlası
(keto formuna dönüşür)
ile kaybolur

REAKSİYON

İki kısım su ile ısıtıldığında
turnusola karşı nötr olan
ve soğuyunca berraklaşan
bir solüsyon verir

YABANCI ALKALOİTLER

**Sudaki soğukta doymuş çözeltisi,
K- merkürü iyodür (Mayer Reaktifi) ile
çökelek meydana getirmez**

KAFEİN ELDESİ & KOLORİMETRİK MİKTAR TAYİNİ

KAFEİN ELDESİ

Ortamı bazik hale
getirmek ve alkaoliti
tanenden ayırt etmek
için

Tam tartılmış **Foliae Theae** (10 g)

20 ml %10' luk **CaO** ile ıslatılır

20 ml **CHCl₃** ile 3 kez tüketilir

Balonda bulunan **CHCl₃**' lü çözelti basit distilasyon ile
yoğunlaştırılır

Ham alkaolit (**kafein ve türevleri**) kaynar suda eritilir

Pigment ve yabancı
maddelerden ayırmak
için

Aktif kömür ile temizlenir

Pilili süzgeç kağıdından kapsüle süzülür
ve su banyosu üzerinde kristallendirilir

KRİSTAL KAFEİN

KAFEİNİN KOLORİMETRİK MİKTAR TAYİNİ

STANDART ÇÖZELTİ;
Kafein kullanılarak ve
aynı işlemler
uygulanarak hazırlanır

Kristal kafein + 1 ml **HCl** + 0,1 g **KClO₃**

Su banyosu üzerinde kapsülde kuruluğa kadar
uçurulur

Kapsül içerisinde **NH₃** bulunan bir beherin üzerine kapatılarak
numune renklendirilir

Renklendirilmiş numune + 10 ml **distile su**

NUMUNE ÇÖZELTİSİ

Numune çözeltilisinin renk şiddeti ile aynı şekilde renklendirilmiş standart çözeltilinin renk şiddeti kolorimetrede karşılaştırılarak % alkaloit miktarı hesaplanır

KOLORİMETRİK YÖNTEM

- ✓ Işığın absorbe edilmesi esasına dayanan bir yöntemdir
- ✓ Konsantrasyonu bilinmeyen renkli bir maddenin konsantrasyonu bilinen bir standart çözeltisi ile karşılaştırılarak tayin edilmesine kolorimetri; bu amaçla kullanılan alete de kolorimetre denir

Kolorimetre ile tabaka kalınlığı değiştirilerek renkleri denkleştirme yöntemi uygulanır

Kolorimetrenin kuvvetlerinin birine konsantrasyonu bilinen çözelti dięerine ise konsantrasyonu bilinmeyen numune çözeltisi konur

Bu küvetler vidalar yardımıyla aşağı yukarı hareket ettirilir

Aynı tip ve boyda cam çubuklardan geçen ışınlar merceklerden geçip göze gelir. Göz bu iki rengi mercekten gözler ve vidalar oynatılarak renklerin eşitliği sağlanır. Aynı anda okuma işlemi yapılır

Renkler çapraz görülür okuma düz yapılır

HESAPLAMALAR

LAMBERT- BEER KANUNU

Hesaplama yapılırken Lambert- Beer kanunundan yararlanılır

Renk şiddetlerinin eşitlenmesi

absorbansların eşitlenmesi demektir

$$A_n = A_s$$

$$\varepsilon \cdot I_n \cdot C_n = \varepsilon \cdot I_s \cdot C_s$$

ε : absorbtivite katsayısı ($\text{cm}^{-1} \cdot \text{g}^{-1} \cdot \text{L}$)

I : çözelti tabaka kalınlığı (cm)

C : konsantrasyon (g/ L)

$$I_n \cdot C_n = I_s \cdot C_s$$

$$C_n = \frac{I_s \cdot C_s}{I_n}$$

HESAPLAMALAR

10, ... g drog C_n g kafein
100 de   ?

KOLORİMETRİK YÖNTEMDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- ✓ Çözeltiler taze hazırlanmalı ve berrak olmalıdır
- ✓ Kolorimetrik yöntemin uygulanacağı madde renkli olmalı; değilse renklendirilmelidir
- ✓ Çözeltilerin renk tonu çok açık yada çok koyu olmamalıdır
- ✓ Kullanılan küvetler ve cam çubuklar çok temiz olmalıdır